

Les za kurjavo bo v EU še vedno veljal za obnovljiv vir energije

dr. Nike Krajnc, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 08.05.2023 (<https://doi.org/10.20315/IG.2023.0020>)

Po poročanju spletnega portala Global wood market info (GWMI) so bila pogajanja o direktivi EU o obnovljivih virih energije (Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov) uspešna. Stroka pozdravlja visoko raven ambicij na področju obnovljivih virov energije in dejstvo, da je negotovosti glede pravil za energijo proizvedeno iz lesne biomase konec. V tristranskih pogajanjih med komisijo, parlamentom in Svetom EU o direktivi o obnovljivih virih energije (RED III) je bilo odločeno, da se les za kurjavo še naprej uvršča med obnovljive vire energije. Pogajanja so se končala 30. marca 2023. Parlament EU in Svet EU za okolje morata zdaj potrditi kompromisni dogovor. Dogovor potrjuje pomembno vlogo trajnostnega gospodarjenja z gozdovi pri zagotavljanju surovin, ki nadomeščajo netrajnostne materiale in energijo iz fosilnih virov, ter nudijo številne druge koristi za družbo.

Posebna zaščiteni območja

Raba lesa v energetske namene se še vedno šteje za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov. Države članice lahko raba lesa v energetske namene vključijo v svojo mešanico obnovljivih virov energije. Izjema je raba kakovostnejšega okroglega lesa oziroma hlodovine, ki je namenjena nadaljnji predelavi, zato sistemi, ki uporabljajo hlodovino, ne bodo več upravičeni do neposrednih finančnih podpor.

Les iz "starih gozdov" mora pri sečnji izpolnjevati posebne zahteve. Države članice določijo, kaj se šteje za "star gozd". V ta namen je EU komisija objavila smernice za opredelitev, kartiranje, spremljanje in strogo zaščito EU primarnih in starih gozdov (Commission Guidelines for Defining, Mapping, Monitoring and Strictly Protecting EU primary and Old-Growth Forest (SWD(2023) 62 final, Bruselj, 20. 3. 2023). V skladu s kompromisom je treba pred pretirano sečnjo zaščititi primarne gozdove, gozdove z zelo visoko vrstno pestrostjo, mokrišča in barja. Obrati za proizvodnjo biogoriv, tekočih biogoriv in lesnih goriv morajo izdati posebno izjavo, da lesna biomasa ne izvira z omenjenih območij.

Poleg tega dogovor določa, da je treba lesno biomaso uporabljati v skladu z njeno najvišjo ekonomsko in ekološko dodano vrednostjo (tako imenovana kaskadna uporaba). Po doseženem dogovoru ne bo sekundarne zakonodaje, ki bi predpisovala kaskadno uporabo lesne biomase. Zahteve za tržno načelo kaskadne rabe vključujejo prožne rešitve, ki temeljijo na posebnih razmerah v posameznih državah članicah.

Delež obnovljivih virov energije se bo do leta 2030 podvojil

Kompromis določa zavezujoč najmanj 42,5-odstotni delež obnovljivih virov energije v evropski mešanici energetskega virov do leta 2030. Po navedbah Evropske komisije to pomeni podvojitve sedanjega deleža. Prizadevati si je treba celo za 45 % delež, trenutni cilj za leto 2030 je še vedno le 32 %.

Komisar EU za podnebje Frans Timmermans šteje doma proizvedeno energijo iz obnovljivih virov med najcenejše vire energije na trgu. "Več obnovljivih virov energije pomeni tudi cenejše in čistejše vire energije za naše državljane in podjetja."

Združenje lastnikov gozdov in lesna industrija komentirata odločitev EU. "Les je hrbtenica energetskega prehoda v EU. Dejstvo, da se bo les lahko še naprej uporabljal tudi v energetske namene in da se bo energija proizvedena iz lesa lahko še naprej uvrščala med obnovljive vire energije, je izredno pomembno za doseganje ciljev glede obnovljivih virov energije," pravi Hans-Christian Kirchmeier, predsednik avstrijskega združenja IG Holzkraft.

Odločitev pozdravlja tudi Nemško združenje društev lastnikov gozdov – AGDW. "Za dva milijona zasebnih lastnikov gozdov je priznanje energije proizvedene iz lesa kot obnovljive energije osrednji element trajnostnega gozdarstva," pravi predsednik AGDW, profesor Andreas Bitter. "Zdaj je pomembno, da tudi zvezna vlada ustrezno izvaja resolucije EU glede na potrebe trajnostnega gozdarstva." Kajti opredelitev lesa, ki se ne sme spodbujati v energetske namene, je v pristojnosti držav članic in mora vključevati regionalne pogoje oziroma razmere.

Evropsko združenje lastnikov gozdov (CEPF) je v svoji izjavi zapisalo: "CEPF pozdravlja dejstvo, da EU institucije niso omejile prispevka lesne biomase k ciljem držav članic in EU na področju obnovljivih virov energije. S tem bi prezrli ključno dejstvo, da je energija proizvedena iz lesne biomase pomemben stranski proizvod sečnje in nege gozda ter da zagotavlja pomemben dohodek lastnikom gozdov in podpira stalno, aktivno in trajnostno gospodarjenje z gozdovi," (Maria Pohjala, svetovalka CEPF za gozdarsko politiko).

Direktiva o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov je zavezala Slovenijo k doseganju 25-odstotnega deleža energije iz obnovljivih virov v bruto končni rabi energije za leto 2021. Po podatkih Statističnega urada RS je doseženi delež znašal 24,64 %. Da bi zastavljeni cilj dosegla, je morala država manjkajoči delež zagotoviti z mehanizmom statističnega prenosa te vrste energije iz druge države članice EU. Z upoštevanjem statističnega prenosa obnovljive energije je tako delež energije iz obnovljivih virov v bruto končni porabi energije v Sloveniji v letu 2021 znašal 25 %. V sektorju ogrevanja in hlajenja je ta delež znašal 35,22 %, v sektorju električne energije 34,98 %, v sektorju transporta pa 10,64 % (Vir: SURS)

V Sloveniji je les v energetske namene pomemben predvsem pri zagotavljanju toplote v gospodinjstvih, saj se kar 72 % lesa uporabnega v energetske namene porabi v gospodinjstvih (SURS 2022).

Viri:

- Spletni portal Global wood market info (GWMI) www.globalwoodmarketsinfo.com
- Statistični urad RS, SiStat, Energetski kazalniki www.stat.si
- CEPF, European Forest Owners on REDIII: Worst provisions avoided, but implementation can be challenging, www.cepf-eu.org